

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10 frt.	o. 6.
Félévre	5	50 kr.
Évnyegyre	3	" "
Egy óra	1	" "

Szerkesztői szállás:

belelő tordantozza 122. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

8t hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés
után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasensteint és Voglernél (Neuer-
Markt 11. szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyitott cikkeket

sora után 20 kr. előleg befizetése mellett
a szerkesztőséghez csatolandók.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál
kezeletik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY“

1870-ki XV-dik évfolyamára.

Előfizetési-díj:

Egész évre 10 frt., félévre 5 frt 50., év-
nyegyre 3 frt., egy óra 1 frt. o. é.

A

„K. KÖZLÖNY“

eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten szept. 7 én 4 ó. — p. d. u.
Erkezett sept. 7 én 9 ó. 15 p. este.

Mac Mahon seregének maradványai Párisba vonulnak. A departementekből kétszáz-ezer ember érkezik. Palikao lett a lyoni sereg főparancsnoka. Vinoy serege éretlenül ért Párisba. Trochu jelenti: a főváros védelme biztosítva van. A pápai sereg Rómába összpontosul. A pápa menekülését olasz hadjók akadályozzák.

Meglepetések.

Valóban a meglepetések korát éljük. Vas-kor ez, melynek méltó devise, az annyira feldicsért európai civilizáció dacára — Macht geht vor Recht!

A hadsereg, melynek dicsősége elhatott a világ minden tájaira, hiába küzdött az orosz-lán bátorságával, a rendíthetetlen hazafi szilárdságával, kitartásával — a példátlan önfeláldozás keserű jutalma: megveretése — újabb megveretés, százezrek hősi halála.

Az a dynastia, melynek megalapítója legelső nagyhatalommá, Európa parancsolójává tette volt Franciaországot, úgy végzé be uralkodását, hogy e nagy ország népét példátlanul megalázza vagy a hódító poroszok lábai alatt. A nagybátyának királyi tartá kengyelét, midőn a „nagy háború“ — ha indulandó paripájára veté magát, s a porosz király szárnysegédül ajánlá neki saját édes fiát: — az unokaöcs önnakát nyújtja számolyul Vilmos a sas lábai alá, hogy ezen emelkedhesse a poroszok királyá, „Wilhelmshöhebe“, hová a francziák császára fogolyként kísértetik!!!

Mint látjuk, senki által nem várt, sőt mindenki által lehetlenné tartott események születt és hó első fele; mit szűl a második — gyarló emberi ész be nem láthatja.

Beveszi-e Páris a diadalkoszorúzottan előre nyomuló porosz koronaherceg?

Megmenti-e a kikiáltott köztársaság Franciaországot a véggyalázattól, vagy a pártszakadás arany tálcán viendi „Fritz“ elébe a győzelmet, mely a francia nép vezérfeirainak rövidlításáról tanuskodnak?!

Hallgató-e a diadalmas német sereg a mérséklet szavára, vagy porig akarja alázni a dicső francia nemzetet, s így élethálál harcra hívni ki minden francia férfit, ki-ben csak egy paránya létezik a nemzeti becsületérzetnek?

Lesz-e bátorsága Európának gátat vetni e népiro harcznak, hallatni dörgő szavát, ha a szelid figyelmeztetés meg nem hallgattatnék?

Sikerül-e békét eszközölni a teméntelen sebektől vérző diadalittas és megalázott két nagy nemzet közt? —

Mindezek olyan kérdések, melyekre a közel jövő csallhatatlanul meg fog felelni — de hogy, ez ma még mindenki előtt megfejt-hetlen titok.

Hogy a béke, ha most jó létre, roppant áldozatokba fog kerülni Franciaországnak — előre látható. De megérzik ennek súlyát mások is, első sorban Ausztria, melyhez így szól a „Breslaui Ztg.“: „Ausztriának ép úgy kell nekünk kezét nyújtani, mint tévé a bajor. Ha nem tenné, jaj neki; ez órában nem jó a német nemzettel játszani;“ mert Poroszországnak van elég embere, zündnade. A pótzászlóval 2000 főt számítnak; csoportosan kelle utóbb az önkényteseket

visszaútasítani; még a reserva első osztálya, s az ujonczok sincsenek beállítva a sorba; hát a sok kiszolgált katona! Csak egy felhívást kellene a királynak kibocsájtani, s lennének számos tábornokaink és őrnagyaink, kik a Metz alatt harczoltakhoz hasonlóan készek leendene a hazáért harczolni, meghalni.“

Ez egyenesen Ausztriának szól. A mit a legmagasb körökben kedvelt „Spen. Ztg“ mond, az általában a semlegesekhez van intézve; hogy t. i.

„a semlegesek nem tehetnek kifogást Elsass és Lotharingia bekebelezése ellen; mert a francziák teljes győzelme esetére sem szegültek volna komolyan ellene a német Rajnatartomány bekebelezésének;“ legfőlebb a köpeny alatt szoritották volna markukat ökökre a győző francia ellen — „ép oly kevéssé nyulnának fegyverhez most a miatt, hogy Németország nyugati határait tartósan biztosítja.“

Eszerint, s a „Nordd. Allg. Ztg“ nyilatkozatai értelmét tekintve, a békejavaslatok még nem igen fognának szives vendégek lenni a porosz főhadiszálláson.

A békekisérletek sorsa tehát valóságos oedipusi talány. Hát a népharcz további folyama, eredménye, végzélja?! Vértengert látnak lelki szemünk, mely Európa két legműveltebb, legnagyobb nemzetét s bennök Európa legféltettebb anyagi és szellemi érdekeit, — egy ezeréves civilizáció vívmányait romok alá temetni, elborítani fenyeget.

Európa hatalmainak erőlyre van szükségük. E részben segélyekre áll a conservativ Oroszország is, melynek viszonyai a diadalmas Poroszországhoz, ha a látszat nem csal — tetemesen megváltoztak. A „Pester Lloyd“ szerint pár nap előtt Bécsben az orosz diplomata Elsass és Lotharingia átengedéséről levén szó így nyilatkozott: „semiféle francia monarchia sem köthet ilyen békét, és semiféle köztársaság nem fog ilyen békét kötni.“

Poroszország nem rég orosz tutela alatt állott, hisz Olauitz nem olyan régi dátum. De most a német világuralomra törekvés áll szembe az oroszok nagy terveivel. Most e két hatalmas nép farkas-szemet néz egymással, s gyanakodva lesik egymást a poroszok nagy diadalai óta. Az orosz tudja, hogy a németeknek szükségük van a keleti tengerre; de éri azt is, hogy e nélkül ő is megszűnne európai nagyhatalom lenni. Ezért valószínű, hogy Oroszország nem hajlandó egyszerű néző maradni. Ha Poroszország győzött volna le, bizonynyal elősiet őt a végromlástól megmentendő, sőt ismét szárnyai alá fogadja vala; de miután Franciaország veretett le, ennek ajánlandja fel szövetségét, árul tűzvéni ki: a pangermanismus megdöntés és Oroszország keleti terveinek valószíthatását.

Talán ez ellen keresi a védőfalat a porosz diplomata, egy egyszerű tervben, mely ha komoly gondolatnak színével bírna, juttatna valamit a szabadságnak is. Például Konstantinápolyban mint valami mot d'ordre — re azt terjesztik a poroszok, „hogy Lengyelország helyreállítása egy egységes Németországra nézve a legelső szükségek közé tartozik. Hozzá tesszik azt is, hogy mihielyt a hadjárat Poroszország előnyére fog kiütni, ők maguk ragadják meg az iniciatívát, a mennyiben a poseni nagyhercegségről lemondanak, s kényszerítik Oroszországot s Ausztriát, hogy ők is ugyanezt tegyék, egyik a Visztula bal-partján lévő területtel, másik Nyugat-Galiciával. E terület-részekből azután alkotnának egy Belgiumhoz hasonló neutralis államot, melyet egész Európa garantirozna, s melynek az a hivatása volna, hogy a két szomszéd hatalom, Német- és Oroszország közt történhető surlódásokat végkép elenyéztessze.“

Azt mondhatná valaki: Poroszországnak nem lesz szüksége e terv elővételére, mert Oroszország nem foghat kezét a napról-napra inkább szervezkedő francia köztársasággal. Elég figyelmeztetnünk arra, hogy kezét fogott É-Amerikával is. Oroszország e részben nem oly scrupulosus, mint lehet Vilmos a sas, ki talán ép e pillanatban conferál a magát és a francia nemzetét porig alázott III. Napoleonnal, a francziák excsászárával.

H.-Okládon, 1870. aug. 29.

I.

T. szerkesztő úr! Igéretemet teljesítendő, Jókai Mórnak a francia hadsereg hátrányát határozottan állító cikkére, vonatkozva a már is beküldött igen rövid nyilatkozatomra, nézeteimet a francia-porosz hadi mozgalmakról, ismét igen röviden; de főbb vonásaiban következőleg részletezem, annál is inkább, mivel látom, hogy nemcsak Jókai, de sok más hasonló eszmedús írók a helyzetet ferde, tévesen fogják fel.

Megkezdem tehát katonai rövídséggel részletezését azon okoknak, melyek hadtani számításom szerint, a francziák „bizonyos győzelme“ *) csirait rejtik magokban.

Napoleon Ausztriának általa tervezett és sikerült legyőztetése után, egész Németországot rendőrkémi felügyelet hálózatával vont be, mit a poroszok által elfogott francia rendőrkémek be is vallottak. Rendőrkémiség alatt tartotta pedig azért, hogy a növekedő porosz haderő létszámáról biztos tudomása lehessen; mert csupán egy hatalom vala Közép-Európában, mely katonai szervezete által a francia elsőseget idővel megsemmisíthet, s ez a porosz „Landwehr“-szerkezet szűlöttje. Ettől félt Napoleon és nem ok nélkül, s nem ok nélkül aggodnak sokan, hogy ha a porosz által Franciaország végleg legyőzötték, a porosz katonai rendszer legelsőbbben az osztrák-magyar birodalomra, s fokozatosan Európára is kiterjedne s beállana az általános porosz germanizáció.

Jól tudta tehát Napoleon, hogy a porosz haderő a hannoveri és szász királyságok, 19 hercegség és 3 szabad város beolvasztása s azoknak porosz Landwehr-szerkezetbe állítása által, mily nagyra szaporodott; jól tudta azt is, hogy a bajor és würtembergi királyságokra szorult helyzetekben — rájuk erőszakolt dac- és védszövetség folytán — miáltal Németország csaknem teljesen egyesült a porosz korona alatt — mily óriási haderő központosított porosz kézbe.

Mindezeket — mondom — jól tudta Napoleon, mert a felállított rendőrkémiség által, minden hadi létszám szaporításról értesített.

Mellőzöm itt arra kiterjeszkedni, de röviden, tájékoztatásért föl kell említenem újból, hogy Ausztria ellen Napoleon is készítette a porosz-olasz háborút, s pedig azért, hogy a német nagy egységet, államszövetséget megszakiítsa s Ausztriát a sir szélén szövetségesének megnyerje, természetesen, messze beható terveinek létesíthetése, melyek között — nézetem szerint — első sorban állt a porosz landwehr-szerkezet összerontása.

Napoleonnak ez csak egy részben sikerült, Ausztriát megnyerte, mint nicolsburgi megmentő; de a porosz, vagy Bismarck-számítás kitalálta, vagy előre is tudta a Napoleon-cselt s igyekezett bekebelezés és porosz Landwehr-lábra állítás, valamint a legyőzött Bajorország- és Würtembergre erőszakolt véd- és daczszövetség által erejét emelni, így remélvén a Napoleon által készített hálóból menekülni.

De későn ébredett meg. Mert midőn a porosz kormány Napoleon ajánlatát, az osztrák ellen háborút indítani, elfogadta, belécselt azon cselbe, melyből Poroszország romlás nélkül, minden okossága s erőfeszítése dacára sem gázolhat ki. Nagyraágyásának aligha nem romlásával fizeti meg az árát, mert erős azon háló, melybe bekerítettett,

*) Hogy a véggyőzelem a francia nemzeté lesz, ez több mint valószínű, ha t. i. a nemzet pártokra nem szakad; azouban az eshetőségek végtelen sorát gyarló emberi szem be nem láthatja, s így a bizonyosságot bajos vitatni. Közreadtuk e cikket mindazonáltal már azért is, mert kitűnik abból, hogyan fogta fel a nemzeti érdek szempontjából egy veterán katona a harczoló felek helyzetét. Mi nem osztjuk nézetét, melyet a tények már meg is cáfoltak; különben önmaga sem vándicál csallakozhatlanságot. A cikkek sarkeszméje, mely szerint III. Napoleon azáltal remélte a francia nemzetet ereje teljes kifejtésére kényszeríteni, ha a Németország megtámadására irányult háborút Franciaország önvédelmi harcává változtatja, s így emeli a francia hadakat a túlnyomó erővel rendelkező ellenségével egyenlő színvonalra — ha időt nyervén biztosítja a győzelmet maga számára — helyes combination alapult, hanem a kérelhetlen tények ellenkező eredményre vezettek. Szerk.

honnan kibontakoznia, romlás nélkül, csaknem lehetetlen. **)

Jól tudta tehát Napoleon azt, hogy a porosz, az általa gyorsan végrehajtott bekebelezés és szövetség által egyesített Németországban nagyobb hadsereg-létszámmal rendelkezik, mint a francia.

Jól tudta azt is, hogy fegyverezett, jól fegyverzett, kiképzett hadsereggel s kitűnő képességű tábornokokkal és vezérekkel lesz dolga.

Igde, minél tovább halasztatott volna a háború, annál inkább és több erőt fejtett volna ki a porosz hadsereg; mivel a hercegségek, Szászország és Hannover egymásután sietve bekebeleztetvén porosz Landwehr-lábra állítottak, s Bajorország és Würtemberg a rájuk kényszerített megalázó szövetségi szerződések által csaknem teljesen beolvasztattak Poroszországba.

Kancsal tekintettel és keserűséggel telve nézhette Napoleon a porosz ezen garázdálkodását; hiszem, hogy még akkor rögtön szerette volna megtámadni a szorgalmasan gyűjtő gazdát; de nem lehetett, mert a porosz-osztrák háborúban a porosz hátultöltő fegyverek nagy eredményt mutattván fel, előbb arról kelle gondoskodni, hogy a fegyvernemben a francia hadsereget is a kor színvonalára állíthassa, mi megtörténvén, könnyű volt a hadizenetre ürügyet találni.

Tehát teljesen ***) fölszerelve, elkészülve lévén a francia hadsereg, a háborúzenet is megtörtént, noha jól tudta a lassan és mélyen számító, minden (?) körülményeket megfontoló, hadtudományokban eddig a világ legmagasabb képzettségű, tapasztalt, vitéz vezérek és tábornokok által környezett Napoleon, hogy a porosz-német haderő létszáma egy pár százezerrel nagyobb, mint a francziáé, s beszámította, mint előbb is érintem, hogy jól szervezett hadsereggel és jó vezérekkel leend dolga, mert itt ugyancsak el lehet mondani, hogy királyi parancs következtében, s katonai szervezettel folytán, a porosz-német nemzet egyszerre, mint egy ember, egy test két fel s ragad fegyvert, bankár, gyáros, orvos, pap, tanító, földmivelő, színész és hivatalnokok, s kénytelen, színtelt lelkesedéssel is, csalladja, vagyona hátrahagyása okozta keserűségét lehetőleg eltitkolva az ellenség golyói felfogására indulni, nem vitatkozhatván a felett, hogy a nemzeti, vagy dynastiai érdekért történik-e az. A porosz boldogító államszerkezet a jogegyenlőséget ezen egy részben teljesen és érvényre emelte, szabadságokban hagyatván a porosz polgároknak, az ellenség előtt egyenlően elhulni és csonkulni.

Minden létező s még fölmerülhető körülmények beható megfontolása után, a német hadsereg nagyobb létszáma dacára is háborút kelle rögtönözni, mert a késedelem, halasztás annyi lett volna, mint a porosz haderő napontai szaporodását elősegíteni, elnézni.

Támadólag, helyesebben, foglalólag lépni fel a francia hadsereg részéről egy nagyobb létszámmal bíró hadsereg ellen — előnyomulni a terjedelmes Németországba s hátrahagyandó helyi várórság s közlekedés fenntartására fordítandó csapatok által kevesebb létszámu hadsergét meggyengíteni, elforgácsolni, bizonyos vereségre vezet vala, ezt tehát a francia hadsereg vezérei nem tehették a porosz-német hadsereggel szemben.

Fel kell tehát említeni a francia hadsereg létszámát a porosz-német hadsereg apasztása közben, a lehető legmagasabbra. Ez a talány, ez a gordiusi csomó, mert csak ez biztosíthatja győzelmet és dicsőséget a francziáknak. De hogy lehet azt elérni? Mert békés körülmények között nem számíthatott Napoleon arra, hogy a francia törvényhozástület az arra szükségelt roppant vér- és pénz-áldozatot megsza-vazza; de másrésztől a hadsereg létszámának óriási növelése béke alkalmával az európai hatalmak gyanakodását is bizonyosan előidézte volna, kik hasonlólag siet-

**) Ennek a hálónak, egyik vége lehetett: utánam az öznöviz, azaz: ha nekem III. Napoleonnak bukni kell, nem leszek egyedül, nemcsak a francia trón fog megrendülni. Szerk.

**) Ez sem történt. Szerk.

tek volna a rendkívüli francia készülődésnek megfelelőleg létszámszaporítás és fegyverkezés által, sergeiket erősíteni, előkészíteni.

Lapszemle.

A „Federationne” a békeligáról beszél. A semleges hatalmak mindenikének meg van saját bibije — így Angol, Francia, Olasz, Spanyol és Oroszországnak.

„Mit mondjunk Török- és Osztrák Magyarországnak, a világ két legzsarosabb állama? Különösen az utóbbinak van legtöbb sebe minden európai államok közt, ennek népei a kard és ágyuk által vannak zsarolva és elnyomva!

„Mig a népek hallgatni fognak egy Bismarck, egy Gortsakoff, egy király, egy császárra, mig meg nem kötik egymás közt a békének földidhatlan szent szövetségét, mig solidaritásban nem fogják proclamálni az emberiség mindezen nagy családjainak szabadságát és kölcsönös függetlenségét, mig a kormányok és diplomaták játsszák a foglalkozó szerepüket a népek életérdekei ellen, addig a szabadság és rabszolgaság közti harc tartani fog.

„Ily körülmények közt kötelessége minden népek egyesülni, biztosítani a kölcsönös függetlenséget, a goromba és megalázó zsarnokságot elkergetni s egymásnak testvéri kezet nyújtani mindenkorra.

„Az általános harc tehát ajtók előtt áll Beust, Andrassy, Gortsakoff, vagy valamely más basának egyetlen szavára. Ezért tanácsoltuk mi Romániának, hogy fegyverkezék — s ma annyival gyorsabban: mert egy osztrák-magyarporosz-országi hármasszövetség bevégeztétény.”

Petrozseny, augusztus hó végén.

Bár a háboru minden iszonyaival teljesen leköti tartja is a közfigyelmet, az még sem gátolhat bennünket, hogy hazánk anyagi életérdekei iránt is, mennyire csak lehetséges, részvételt viseltesünk, minthán ezen érdekek szigorú megfigyelése képesíthet csak bennünket esetleges válságokkal szemben is, sikeresebb védelmet kifejthetni.

Államgazdászati tekintetben alig van most Magyarországon fontosabb gazdasági ág a szőlő- és szőlőtermékekkel szemben az azok felhasználásánál, s azért legyen szabad ottani közvetlen szemlélet s beható tárgyszerűséggel szerzett tapasztalataim folytán e nagyfotosszerű tárgyhöz hozzájárulnom:

A mi e telepek fekvését és geológiai viszonyait illeti, dr. Hoffmann becses munkájára utalok; fizikai tulajdonságait pedig tekintve, katlanfűtésre, vasfinomításra, légszuszogáshoz igen alkalmas és valószínűleg jó coaks-készítésre is használható.

Egy felületi számítás megengedi a lerakott kőszén mennyiségét 5000 millió mázsára tenni, de ezen nagybecsű széntár csak kivélti út által lesz értékesíthető. Ennek megnyerésére épült a piskipetrozseny 10 $\frac{1}{2}$ mérföld hosszú vonal, mely most már végzetlenül nehézségek legyőzése után végtére elkészült, de sajnálattal be kell vallani, hogy nem találánd annyi kész elszállítható szén, hogy csak némiképp is a reáfordított tőke kamatját megfizethesse, de sőt annyi sem, mennyit a mostani napi szükséglet igényel.

A kőszén-medence területe hozzávetőleg 2 $\frac{3}{4}$ mérföld lehet, ennek egy negyedét egy brassói társaság, egy negyedét pedig a m. kincstár bírja, a többi Petrozseny-től távolabb fekvő bányabirtok, több magáné. A brassói társaság első bányabirtokát néhai Hoffmann és Maderspach uraktól 1857-ben szerezte, később megszólván az egész széntelepet kizárólagosan bírta, de a némi költség-járó bányabirtok fenntartását sajnálva, s versenyzőktől nem tartva, sok szakadékos kutatói kőrt felhagyott, melyeket 1867-től kezdve a kincstár foglalt el. A legnagyobb kőszénbirtokos a brassói társaság, a legkedvezőbb helyi viszonyban van, birtoka közvetlen szomszédságban áll az indóházhoz, azonkívül a vasútívkötelező voltak az akmaig szárnyvonalakat építeni. A kincstár legközelebbi, nem terjedelmes, most kiaknázható bányája 1200 öl távolságban van az indóháztól, hova saját költségén vasutat épített, melyet még 1000—1500 ölrel a feljebb fekvő telepekig hosszabbítania kell.

A többi kőszén-birtok, mely már 2—3 mérföld távolságban van Petrozseny-től, csak későbbi időben jöhet használatra, mindenesetre oda is ezen olcsó vasutak építendőek. A brassói társaság jelenleg elomunkálataival annyira haladott, hogy 2—3 hét múlva hetenkint 12,000 mázsa szénét szállíthat, munkások számára már is 50 lakháza van. A kincstár szeptembertől kezdve 12,000 mázsa szénét hozhat a fővonalra, munkás lak az év végén pedig 80 lesz.

Mindezt első sorban munkásokra van szükség, ezek számára pedig lakházak igényeltetnek, melyeket rögtön felépíteni lehetetlen, nincs kilátás a jelenleg még csekély kőszéntermelést gyorsan emelni, és jogosan állítható, hogy az 1871-ki széntermelés nem fogja a 2 s fél millió mázsát túllátni, ha csak rendkívüli erő nem fordítatik a bányászatra. A kincstár igazgatóságának

kezeli köteve vannak azon csekély összeg által, melyet a kormány e célra szentelni képes volt, a brassói társaságnak pedig többféle okai lehetnek, mert nem fordítja egész erejét e célra. A piskipetrozseny vonalnak 622 ezer forint évi jövedelem van biztosítva, mely csakis kőszén szállítás által fedezhető, mert egyéb teherhordás nincs, közlekedés pedig csekély leand: legalább is 600 ezer forintot kőszén szállításokkal kellene tehát szerezni. A concessio szerint a bér: 100 font egy mérföld 0.6 kr, és mivel a távolság 10 $\frac{1}{2}$ mérföld, az egész szárnyvonalra 6.15 kr; mivel ezen pálya fentartása, mint hegypálya költséges, legalább 50 szatoltit kell leszámítani, marad tehát jövedelem 1—1 mázsa széntől 3.075 kr, kellene tehát évenként 19 $\frac{1}{2}$ m. mázsa szénét szállítani, hogy csak a biztosított jövedelem fedezve legyen. De kevesebbel is lehetne megelégedni, mert a szénnek legnagyobb része tovább megy mint Piskip, és a fővonal forgalmát élénkítve, közvetve az állam terhei is csökkenének.

De mily távol van e cél elérése! a brassói társaságot, amiből egyenesen az ő érdekében épült e vonal, nagyobb erőfeszítésre kényszeríteni nem lehet; és így az állam, lehet évenként, kényszerítve van százszázalékos subventióra költeni, melyek csak későbbi időben folyhatnak vissza.

Ezek szerint az államra mindenesetre egy nehéz teher háruland és önmagától azon kérdés merül fel: lehetséges-e vagy tanácsos, hogy az állam teljességgel felépjen, hogy ezen pénzállozatokat kikertülje, vagy legalább súlyukat könnyebbítse?

A kincstár, mint nagy kőszénbánya-birtokos, e subventió súlyát már egyszerűen az által könnyebbítheti, ha a már szép sikerrel kezdett utat nagyobb erőfeszítéssel folytatja, és a jelenleg bizonyosan jól fizető kőszéntermelést lehetőleg emeli vagy pedig, ha bányabirtokát, a hogy tervezve van, több évre bérbe adja. E második módnak sok jó oldala van; a kincstár egy nagy tőkét, mely 5—7 millió lehet, megkíméli, a nélkül, hogy a társaság monopolizálhatná, mert sok kőszéntermelésre lehetne szerződésileg kötelezni, mely csak ugy eladható, ha mérsékelt árak szabhatók.

Bármennyire üdvös is lenne a kincstári széntelepek kiaknázását a magániparnak átengedni, mégis előlegesen le kell mondani e terv kivételéről és nem marad egyéb hátra, mint a bányászatot saját költséggel folytatni, s minthán ez már a viszonyok által különben is parancsolva van, egész erővel, költséget nem kímélve, kellene a munkához látni, bőséges pénzerőt reászánni és ezáltal egyenesen a vaspályai subventiókat csökkenteni, a brassói társaság irányában pedig az egyetlen eszköz felhasználni, mely által ő is saját érdekében ösztönöztetné, minden erejét megfeszíteni, hogy kőszéntermelésével a kincstár mellett vissza ne maradjon.

M—ch.

„Alföld.”

Páris mint erőd, és védelmezése.

„Trochu tábornok, Páris kormányzója és főparancsnoka, a párisi nemzetőrséghez és hadsereghez intézett proclamációjában azon bizalmat fejezi ki, hogy erőlyes kitartás mellett a francia fegyverek szerencséje ismét fel fog éledni, ha Páris körülvétnék. Soha — ugymond Trochu tábornok — nem nyílt fényesebb alkalom annak bebizonyítására, hogy a jólét és élvezetek számos éve után sem süllyedt az ország erkölcs és férfiasága.” A proclamatio utal azon fényes példára, melyet a rajnai hadsereg tanúsított, hol hősiességgel küzdött „egy három ellenében.” Végül a lakossággal szemben a párisi hadseregnek szigorú tegyelmet és méltó magatartást ajánl.

„A francia hadügyminiszter, Palikao tábornok ezzel egyidőben kijelenti a törvényhozó testülettelésében, hogy a „párisi védelmi bizottság” erőlyesen dolgozik és hogy rövid idő alatt minden a legjobb állapotban lesz.” Ehhez hozzáteszi azon nyilatkozatot, hogy a főváros élére egy erőlyes és elszánt férfit tartott szükségesnek állítani; „én ugyanazért Trochu tábornok idehívását a chalonsi táborból szükségesnek láttam... Őök tudják, hogy nem veszítetünk időt és hogy szerfűlt szükség Páris védelmi állapotba helyezni.

„Emlékezni fog az olvasó, hogy Thiers, midőn a legutóbbi időben szóba került Páris védelmezése, egy a törvényhozó testületben tartott ülés alkalmával oly nyilatkozatot tőn, mely szerint „Páris az ellenséggel szemben legyőzhetetlen ellentállást fog tanúsítani”; Párisnak tehát mindenben bőségre van szüksége, ugyanazért engedtetik meg a vidéki lakosságnak, hogy a fővárosba menekülhessen.

„Ugyancsak a törvényhozó testületben Duvernois képviselő az élelmelési kérdést is szőnyegre hozta. Páris ellentállási képessége főként az élelmelési kérdésen alapszik. Ő azon nézetben van, hogy az élelemmel ellátás keresztülvihető, a Thiers által ajánlott eszközök útján. Ezen kérdésre azonban még később visszatérünk.

„Thiers nem tekinthető, miként sokan hiszik, azon terv alkotójának, hogy Páris megerősítésék. Ezen terven már előtte is sokan dolgoztak.

„Annyi azonban bizonyos, hogy Thiers volt az, ki az 1840 ki évben, a keleti bonyodalmak alkalmával újra feléleszté azon régi gondolatot, hogy

Páris megerősítésék. Thiers azon beszéde, melyet erre vonatkozólag az időben tartott a törvényhozó testületben, a „Moniteur” ben tizenegy hasábot töltött meg. E beszédnek tisztasága, az abban észlelt jó logikai rend és a nézetek és fogalmak pontossága csak is azt bizonyították, hogy Thiers bensőleg meg volt győződve az erődítés szükségéről. Így csak az beszélhet — ugymond Willisen W. tábornok „nagy háború theoriájában”, ki bensőleg meg van győződve; ily folyékonyan a kérdéseket csak az fejtegetheti, ki a szigorú logikai ész és a nyelv minden kincsét bírja.

„Mindezen előzményt csakis azért közöltük, hogy az olvasó tisztán és jobban felfoghassa azon állást, melyet Thiers ma foglal el Páris erődítésével szemben. Thiers ma is a legbensőbb meggyőződéstől áthatva beszél az ellentállásról, melyet Franciaországnak Páris előtt kell az ellenséggel szemben tanúsítania.

„Mondható, hogy jelenleg Thiers és Trochu tábornokok azon férfiak, kik a francia nemzetet lelkesítik azon eszmére, hogy a fővárost vitézzül kell megvédeni. Mindkettő Franciaország előnyére számít, a mennyiben időnyeret és által hiszik, hogy Franciaország új hadsereget fog az ellenség elé állíthatni, de számítanak a mielőbbi zordabb időjárásra is, mi rosz benyomással leszen az ostromlókra nézve.

„Thiers 1841-ben erődítési jelentését történelmi visszapiantásokkal tette a törvényhozó testületben, annak bebizonyítására, miszerint azon gondolat, hogy Franciaország fővárosa megerősítésék, nem új valami.

„Már Vauban, ki megteremtette az erődítési vonalakat Franciaország határán, XIV. Lajos kormányzása alatt gyakran foglalkozott azon eszmével, hogy Páris megerősítésék, de a sok palotaépítésekkel e terv kivételét megakadályozták. Vauban, ki ép oly nagy államférfi mint hadvezér volt, azon nyilatkozatot tette, hogy: Páris bevételé az országra nézve a legnagyobb szerencsétlenség egyike volna, s a melyből egyhamar ki sem bontakoznék. I. Napoleon is meg akarta Páris erősíteni, még pedig nem azon időben, midőn hatalma hanyatlani kezdett, hanem az austerlitz csata után. De tartott attól, miként emlékiratában maga felemlíti, hogy Páris lakosságát nyugtalanítani fogja az erődök építése.

„Így hanyagolta el az erődök építését szerencsésebb idejében, és midőn 1814-ben ismét gondolt arra, már késő volt, mert két invasió hadsereggel kellett megküzdenie és míg az egyiket hátráltatta, az alatt a másik Páris fenyegetve előnyomult. Ezen körülmények folytán késztetve volt mindannyiszor visszatérni, mert tudta, hogy Páris nincs fedezve és hogy 10 napon át sem tarthatna fenn magát, vele együtt pedig Franciaország is elveszne.

„A béke ideje” — ugymond akkor Thiers erődítési jelentésében — gyakran a paradoxok ideje. Napjainkban mindent tagadtak, úgy miként mindent állítottak is. A várak fontosságát kétségbe vonták és ennek bebizonyítására utaltak I. Napoleon példájára, ki hadseregeinek gyors előmeneteleivel a várakra nem is figyelt és azok előtt soha meg sem állott. De maga Napoleon megbiztosította ezen állítását, midőn elismerte azt, hogy a Vauban által megerősített helyek 1792-ben Franciaországot megmentették és az 1814-iki invasiót feltartóztatták és nagyban járultak ahhoz, hogy az 1815-iki egyezmények nem lettek oly annyira hátrányosak. A határvárak azonban nem voltak kielégítők, ez okozta volt azt, hogy akkor az ellenséges hadak Franciaország felé nyomultak; fellette szükséges tehát az ország belsejében is elszórt pontokat létrehozni, és minthogy a be-ronító seregnek célja mindig a fővárost elérni, ugyanazért első sorban annak megerősítéséről kell gondoskodni. De mindezekről eltekintve Franciaország fővárosa geográfai helyzeténél fogva sokkal inkább van fenyegetve, mint a többi nagyhatalmak fővárosai. Hogy a francia határról Berlinbe érhesse, 182 liust kell hátrahatni, három nagy folyón kell átkelni és ezen urban városokra bukanni, minő Luxembourg, Mainz, Ehrenbreitenstein, Magdeburg. Bécsig — így folytatja Thiers indokolását — 216 liust kell hátrahatni, a Rajnán, a Dunán, Lechen és Inn-en kell átkelni és utközben sok erős vár mellett kell haladnunk, ezek közt Ulmál is.

„De hogy Párisban érhesse, a francia északi határtól csupán 60 liust kell haladni és csak másodrendű folyókon, minő a Szajna, Marne, kell átkelni. Ezen körülményhez még egy politikai is járul. Poroszország, Spanyolország, Austria, de még Anglia sem oly tömör, mint Franciaország. Ennek egy kimondhatatlan előnye van. De ezen előnnyel csakis azon egy feltétellel bír, ha csupán egy a központ, mely az egészet mozgásba hozza. Ez pedig Páris, mely a saját útján beszél, a távsodronyok útján pedig parancsokat ad. Ha ezen központra egy csapás intéztetik, ugy azt egész Franciaország érzi.

„S ezen Páris, Franciaország feje, mely Európában az új eszmék terjesztője, — ezen Páris, mely a világot mozgásba hozza, közel fekszik a határhoz, s rövid ut visszatevése után, mielőbb el is érhető. Mi teendők tehát ily helyzet közepette? Ezen Páris nézetem szerint fedeznünk kell, mely

a háborunkban az előrés és elfoglalás célja. Ha a fővárost megerősítjük, ugy a háborút megváltoztathatjuk, miként az idegenek politikáját; ezáltal a rohamháborukat — értem az évi háborukat — tehetetlenné tesszük.” Thiers itt ismételve hivatkozik Napoleonra és emlékirataiból több helyet idéz, különösen azt, hol azt mondja, hogy 1805-ben Mack hadseregének elfogatása Ulmál a hadjáratnak nem vetett volna véget, ha Bécs erősítve lett volna, ép ugy a jennai útközet után a porosz hadsereg Berlinben összeszedhette volna magát és bevárhatta volna az orosz hadsereget, ha Berlin erődítésekkel lett volna ellátva.

„Azon ellenvetésre, hogy Páris, mely annyira sok anyagi és szellemi kincsekkel bír, nem szabad egy ostrom vesszélyének kitenni, Thiers azt jegyzi meg, hogy ha Páris magát ép ugy tudja védeni mint Metz és Strassburg, ugy az ellenség őrizkedni fog ahhoz közeledni, de ha mégis megtenné ezt, akkor Páris ép ugy köteles Franciaország megmentéséért magát védeni, miként Lothringen, Elsass és Champagne városai. Thiers nem hiszi, hogy a főváros lakossága egy ostromtól visszariadna, sőt ellenkezőleg még inkább tömegesen fegyvert is ragadna.

„Már maga a nemzetőrség, mely oly szépen és jól van fegyverezve, derekasan szembeszállna az ellenséggel. Utal több ostromra, így pl. Bécs ostromára, melynek lakossága 1683-ban derekasan ellentállt a törököknek, továbbá Genua ostromára, mely Masséna parancsnoksága alatt a legborzasztóbb ostromot kiállotta.

„Thiers ezek után felemlíti, hogy az utolsó 50 évben mennyi harcra volt Páris színelve. De minden alkalommal bátorságot tanúsított a lakosság és fegyverhez nyult. Páris tapintatos vezénylete mellett a bátorság és hazaszeretet központja lehet.

„Thiers áttér a főkérdésre, ugyanis Páris élelmelésére egy ostrom esetében. Ezen kérdés a legutóbbi időben is tárgyalatott a törvényhozó testületben. Thiers erre vonatkozólag kijelenti, hogy higgadt és alapos megfontolások után azon meggyőződésre jutott, hogy egy fővárosnak annál több segélyforrása van, minél nagyobb annak szükséglete. A kereskedők nyereség reményében rakatárakat állítanak fel. A pékek gabonárára 35 napra kielégítő. Ezekon kívül vannak még több egyes rakatárak, melyek 45 napig fedezik a szükségleteket. Párisban tömördek beszállított hús van; a legnagyobb szükség csakis friss húsban volna.

„Az élelmelési szükségletet folytatól Thiers felemlíti továbbá, hogy Párisban 6 hónapra van tüzelő szer, bor és szesz ital van. Mindezek alapján Páris 60 napra lehet élelmezni. Egy ellenség sem ostromolhatja azonban Páris 60 napon át; de ha mindjárt eltartana is az ostrom oly soká, Páris ki nem eheztené 350,000 emberből álló hadsereggel sem. Hogy az élelmelési szükséglet véglegesen fedeztessék, csupán még 80,000 zsak lisztre van szükség (?) Ez pedig könnyen megszerezhető. Csapán friss húsban volna szükség, még pedig azért, mert a marhák ételése nagy bajjal jár. Különben egy ostromolt városnak azzal is meg kell elégednie, ha van kenyere, beszállított hús és szesz ital.

„Thiers ezek után áttér az erődítés költségvetésére. A külfal költségét körülbelül 66 millió franc, és pedig 43 milliót teszen a tulajdonképi küfal, 9 milliót a szánkok, a telkek pedig 14 milliót. A külső erődök költségvetése 59 millió franc, melyből 4,174,000 fr. a telkek ára, 7,529,000 fr. a földszánok készítése, 40,258,000 fr. a falak készítése, 5,040,000 fr. a katonai épületek emelése, és 1,600,000 fr. a katonai út, mely az erődítések összeköttetésére szolgál. Ezekhez járul még 5 mil. 300,000 fr. eszközök vásárlására és barakok építésére, és így összesen 133 millióba kerülne az erődítés. Thiers ezen költségvetésénél később sokkal többet fordítottak az erődítésre.

„Két kitűnő francia tábornok: Bernard és Rogniat különálló erődök mellett nyilatkoztak; Haxo és Balaze tábornokok azonban körfelemelése mellett voltak. Ez pártkérést idézett elő. Azt állították, hogy Páris bástyákkal lesz körülveve. Thiers azonban kimutatni igyekezett, hogy nem szabad egyiket a másiktól elválasztani, mert egyenként nem felelőnek meg a célnak, s ha az ellenség áttörne is az egyikre, ugy még elég küzdeni valója maradna hátra a másikkal elfoglalása végett.

„Nagy előnyt nyújtanak még a küllőrdítések. Roppant kiterjedésben vonulnak ezek St. Denis, Pantin, Vincennes, Charenton, Ivry, Issi, Meudon, Mont-Valerin át; ezen vonal lehetetlenné teszi azt, hogy az ostromlók löszerei a várost érhesse. Páris e szerint nem bombázható, — ezen a lakosságra nézve fenyegető veszély tehát nem létezik.

„A kettős erődítési vonal, ugylátszik, Vauban terveinek felel meg. Ennyit tartottunk szükségesnek Thiers erődítési jelentéséből az olvasóval közölni, hogy tájékozva lehessen némileg azon nagy ostrom iránt, mely a világvárost valószínűleg közel időben érni fogja.

A porosz békefeltételek.

A „Nordd. Allg. Ztg.” — Bismarck lapja — írja:

Kedves békefeltételek voltak azok, melyekkel Franciaország — az „Observer” szerint — minket szerencséseltetett akart: egy kis Saarbrücken és egy kis Saarlovua, a hadiköltség fizetése, Poroszország határainak redukálása az 1848-ki állapotra, s a rajnai szövetség helyreállítása. E kicsiség tehát már a háboru előtt meg volt állapítva; a győzelem után az étvagy bizonyára még növekedett volna. De maradjunk annál, a mi „előbb” volt.

Mit jelentenek e békefeltételek? az iránt senki sem lehet kétségben: Németország megbénítását és gyalázatát. „A rajnai szövetség helyreállítása!” — egy Napoleon, egy harmadik Napoleon

mint a német államok protectora! S mikép lehet-séges, hogy Franciaország ily reményeket táplál-hatott? Soha sem vetemedhetett volna ennyire, ha 1813—1815-ben Németország igaz joga dictálhatta volna a békét. De akkor szövetségesek oldala mel-lett harcztunk Franciaország ellen; tekintetbe kellett vennünk szövetségeseink kívánatait is. Ezért nem törhettük meg a francia gőgöt. Ezért látjuk a különböző kormányok alatt, melyek Franciaor-szágból 1815 óta váltakoztak, szemtelen fejtő időn-kint fel-felemelni, míg a második Napoleon alatt Franciaország nyílt békétöröként bontakozott elő. Ma már nincsenek szövetségeseink, ma Németor-szág maga harcol, maga győz. Ezzelfogva tehát nem is tartozunk semmi tekintettel lenni azokra, kik, lehet, a német fegyverek győzelmét is akadá-lyozni szeretnék.

A neutralis hatalmak, ha akadályozni akar-ták volna, hogy a győző szabja meg a legyőzött-nek a föltételeket, melyek szükségesek arra, hogy békében legyünk Franciaországtól: a semleges hatalmak a Franciaország által minden ok nélkül megízent háborút megakadályozhatták volna egy közös nyilatkozat által, melyet a béketörő Fran-cziaországhoz intézhetek volna. De az európai ha-talmak ez esetben is a „laissez aller” elvének hó-doltak. Mi nem haragszunk azért, de most már kell, hogy teljesen jogosultnak ismerjék el azon várákosasunkat, hogy ezenül is a „laissez aller” elvének hódolnak.

Egy röpirat, melynek címe „Europa im Lichte der Vergangenheit, Gegenwart und Zu-kunft”, szinte megcsinálja a maga békeföltételeit. „Európa felett Franciaország nem fog ural-kodni többé, de határait még kiterjesztheti. Hiszen Belgium tulajdonképp francia provincia s mindin-kább Franciaországba kell olvadnia. Kelebre a nyugatrajnai hegység képezi határát. A Rajnavölgy s a mai öreg Straasburgunk azonban visszakerül hozzánk. E helyett kapja meg Franciaország Svájcnek keleti nagyobb felét.”

Tehát a derék röpiratozó azt a két pontját akarja feltrancsiozni Európának, a hol ugyezőlvan egyedül van még szabadság a continensen. Orosz-országot eleinte ki akarja tolni Európából, később azonban megondoija magát, s megtűri, sőt Ausztriára térve, kijelenti, hogy ez nem életre való állam. Mint német állam meg van semmisítve, szláv pedig nem akar lenni. Mi természetesebb hát, mint hogy a német tartományok visszatérnek törzstük-höz, a többi hadd legyen — Oroszország. Románia, az megmarad nagy nemzetnek, mert a hol Hohen-zollern ül a trónon, ott meg van a nemzeti érzet s a terjeszkedésre való törekvés. Lehet, hogy „Carlo, ifjú fejedelem, szépen fog nekid illeni a magyar-erdélyi és a lengyel korona!” Porosz-ország ne olvadjon fel Németországba, mert ennek zászlója 48-ban bemocskolta magát. A német nem-zet új országának neve „Poroszország” legyen.

A csataterőről.

A sedani capitulatióról eddigelé csak a tá-virda hoz részleteket, melyeket a következőkben le-het egybefoglalni: A döntő csata szeptember elején reggeli 4 órakor kezdődött és 11 óra hosszat tar-tott. A harc Sedan körül roppant nagy körben dühöngött. Estig 250,000 német, dacára a fran-cziák hősiességének, teljesen bekeríté a francia sereget. Ekkor a porosz főhadiszálláson egy francia törzstiszt jelent meg mint parlamen-tár s hírt hozta, hogy a francziák készek alkudo-zásba bocsátkozni. A poroszok feltétlen megadást kívántak. A parlamentár e hírről visszatért a fran-czia táborba, miután megállapított, hogy az el-lenségeskedés a francia válság megérkezéig be-szüntetett. Egy órával később Reille gr. főhadse-géd a francia táborból a királyi főhadiszállásra jött s jelenté, hogy a feltétlen megadás elfogadta-tott. A főhadsegéd, egyezersmind Louis Napoleon egy levelét kézbesíté, melyben Napoleon mondja: „Mivel nem sikerült golyó által meghalnom, ninc-s számomra más lépés nyitva, mint hogy kardomat felségéd kezeibe letegyem. Napoleon.”

Midőn ennek híre elterjedt a német táborban, roppant örömben törtek ki a csapatok. Valamen-nyi zenekar játszani kezdett s az öröm véget nem ért.

Másnap reggel „Napoleon több francia tá-bornok kíséretében a király főhadiszállására jött.”

A sedani catastrophaét illetleg, melynek ed-dig érkezett részleteit főnnebb találják olvasóink, recapituláljuk az öt napi küzdelem folyamát. A száz koronaherceg hadserege 28-án találkoztott először Mac Mahon hadseregével. Ekkor történt Buzancy-nál a lovas csata, mely egy francia va-dászerred szétgratálásával végződött. 29-én a koronaherceg az Aisne hosszszában folytatá előnyomu-lását, jobbra fordult, Nourtnál egyes francia csa-patokat megvert s az egész sereget üldözé. 30-án csata Beaumontnál, ennek folytán a francziák nő-csapatai Monzonig tűztek s ott a Meuse jobb partján Mac Mahonnal egyesülnek, ki a vanxi ma-gaslatokon foglal állást. 31-én a koronaherceg megkerült a francziák baloldalát s megszállja a hátuk mögött levő Carignan. Mac Mahon Sedan felé vonul. A száz koronaherceg nyomon követi őt. A tábornagy fél mérföldnyire Sedantól erős ál-

lást foglal el a részben erdősorzozott s számos lakbázal bíró hegyoldalon. E közben a németek minden intézkedést megtesznek a francziák bekeri-tésére. A porosz koronaherceg hadai délnyugatról Vendresseből nyomulnak Sedan ellen, a száz koronaherceg pedig már három oldalon tört előre. Szeptember elején reggel félnyolcz órakor támad-tatott meg Mac Mahon. A csata folyamáról még kevés hírt van ugyan, de bizonyos, hogy a fran-cziák minden oldalon egyszerre megtámadták s heves és véres védelem után nagy részt Sedan-ba szorították. Egy kis rész a semleges belga te-rületre menekült, hol lerakta fegyverét. Megjegye-zük még, hogy a 30—31-iki és szeptember elsei csaták a hadjárat legvéresebbjei közé tartoznak. A Sedanba szorultakra a katonára nézve legszo-morabb ut maradt nyitva — a capitulatio. Hogy mért épen Wimpfen tábornokra bízott a szomorú actus, az még bővebb magyarázatot igényel. Mac Mahon alvezérei: Douay, Felix, Lebruna, Vinoy, Canrobert s még egy tábornok volt. Rang szerint Canrobert tábornagra kellett volna a főparanc-nokságnak átszállnia s miután ez nem történt, azt sejteti, hogy Canrobert vagy szintén súlyos sebet kapott vagy elmenekült s ő talán nem is volt Mac Mahon hadseregénél. Ez annál valószínűbb, mert nézelünk szerint Mac Mahon a chalonsi hadsereg egy részét, talán felét, Párisba küldte s csak mint egy 60—80 ezer emberrel kezdte meg kalandos és szomorú expedícióját. Ha a föltételek igaz, ugy teljes lehetetlen, hogy 80,000 ezer francia kapi-tulált volna. Valószínűleg nem lesz az több 40 ezernél — mint a párisi sűrgöny állítja. — Nem képzelhetjük, hogy akadna francia tábornok, ki egy 80,000 nyi sereg élén a pokol kínjai között is capitulatióra csak gondolni is merészelne.

A francia kormány proclamatiója.

Páris, sept. 3. A francia ministertanács ma következő proclamatiót tétetett közzé:

Francziák! Nagy szerencsétlenség érte a hazát: háromnapos hősiesség után három-százezernyi ellenség ellen Mac Mahon hadserege, mely 40,000 főből állt, elfogatott. Wimpfen tábor-nok, ki a súlyosan megsebesült Mac Mahon helyett a főparancnokságot átvette, írta alá a capitulatiót. E borzasztó eset bátorságunkat meg nem ingatta. Páris védkepes állapotban van, az ország hadi erői szervezték, kevés nap múlva kész hadsereg áll Páris falai alatt, egy másik a Loire mellett ala-kul. Hazaszeretetek s erélyetek Franciaországot meg fogja menteni. A császár a harc közepett el-fogatott. A kormány egyetértve a közhatalmakkal, minden rendszabályt megragad, melyet az esemé-nyek komolysága követel.

Páris, sept. 3. A senatusban s törvényho-zótestben a kormány közleményeket tesz Mac Ma-hon szerencsétlenségéről s Bazaine eredménytelen kitöréséről. Palikao így szól: A kormány minden erélyét kifejtendi s addig nem nyugszik, míg a po-roz faj a francia területtel el nem tűzlik. Favre így szól: Egyetértünk a védelemben mind halál-ig. Favre indítványozza, hogy minden hatalom Trochu kezébe tétessék. A kamra s Palikao tiltakoznak. Ezzel az ügy be van fejezve. Azon törvényjavaslat sűrgősen nyilvánított, mely minden nőtlen és nős polgárt 20-tól 35 évig fegyver alá hív.

Bécs, sept. 4. A mai „Tglblatt” jelenti, hogy a koronaherceg serege gyors menetben halad Páris felé. „A francia koronaherceg követi Na-poleont a fogásba.”

Brüssel, sept. 4. „Napoleon és a porosz király közt folyt értekezlet után Napoleon a császár-néhoz sűrgőnt intézett, melyben a regensségek ajánlja békét kötni. Napoleon hírt szerint a kama-rához is intézett üzenetet, melyben készen nyilat-kozott lemondani, ha a senatus és a kamara azt biszi, hogy az Franciaország érdekében van. — Metzbe, Strassburgba és Montmédybe parlamentá-rek mentek, hogy a sedani capitulatio hírt meg-vigyék.”

Florenz, sept. 3. Határozottan állítják, hogy Olaszország Ausztriát és Oroszországot Fran-cziaország integritásának biztosítására együttes mű-ködésre, szükség esetén fegyveres hatalommal való beavatkozásra hívja fel.

Berlin, sept. 4. A király távirata a király-néhoz: Varennes, sept. 4. Mily megható pillanat volt találkozásom Napoleonnal! Ő megtörve vala, de méltóságát teljes s önmagad magaviseletében. Én Wilhelmshütét, Kassel mellett, tüztem ki tartóko-dása helyéül. — A találkozás a kis kastélyban történt Sedan nyugati glazisán, onnan belovagoltam a hadsereget Sedan körül; fogadtatásomat a had-csapatok által elképzelheted. Az leirhatatlan!

Berlin, sep. 3. A város ma a győzelmet még soha nem látott módon ünnepli. A lakosodás leirhatatlan. Ezrek járnak-kelnek az utcákon, és a királyi palota előtt „éljen”-eket kiáltanak a király-párra és hadseregre. Bismarck, Roon és Moltke há-zaik előtt nemzeti dalokat énekelnek.

Páris, sept. 2. Új ezredek képezetnek, a városi rendőrök egy ezredbe egyesítettek, az or-szág valamennyi erdő-csúze a zászlókhoz hivatott be, a vár-terjemenben levő házak lebontatnak. Rheims erődítettik.

A „Standard” szerint egy, Párisból leg-

küzelebb Londonba érkezett magas rangú, s nagy katonai tapasztalású tiszt azt állítja, hogy ama vá-rok erődítményei rettentők, s hogy igen nagy szá-mu ágyuk vannak a védfalakon fölállítva. Azt hi-szik, hogy a német seregben a betegek száma igen tetemes.

Körből, egy Strassbourg közelében levő helységről következőket írta: Több mint való-színű, hogy Strassbourg, a gyönyörű szép város rommá és hamuvá lővetik, ha csak egy része az ál-tal meg nem menekül, hogy a németek ostrommal foglalják el a várost, mire nem igen van kilátás. A bombázás folytatására ide küldött granátok, bombák stb. egész hegyet képeznek, de gondos kodtak arról is, hogy fogyjanak, mert az ittegek éjjel nappal szórják őket a város felé. A futóár-kok is előbbre haladnak. Ezeket a szomszéd fal-vak lakosai kénytelenek készíteni, kik közül szá-mosan itt találtak sírjokat. Maga a város négy nap óta 4—5 helyen égett.

Basel, sept. 2. Strassburgban rettenetes hom-bardirozás van; 18 külön vonatot várnak ide, mely sánczokszarakat és rúzsákat fog hozni a rohamra.

A prágai „Politik” következő, Münchenből f. hó 1-én délutánról kelt táviratot közöl:

Tann tábornok aug. 30-án éjjeli 11 óráról Busancyból jelenti: Ma dél felé a német csapatok Faily tábornok előhadával találkoztak Ősse Ar-moisennál, mely már ellenség által volt megszállva. Tűstént oly csatározás kezdődött, mely fél óra alatt heves harczzá alakult át. Mivel bizonytalan volt, hogy mily erővel bír az ellenség, erősebb hadosz-lopok hivattak elő. Most kiűnt, hogy az ellenség erős tömegekben nyomul elő Stenneből. Albert ko-roonaherceg jelentésem következtében, e testőrsé-get a balszárnyn s a száz csapatokat részint a centrumban, részint a jobbszárnyn állítatá csata-rendbe, mely idő alatt a harc az egész vonalon a legnagyobb hevességgel kezdődött meg, s mind-két részről nagy elkeseredéssel folytatott. Az el-lenség számszerint sokkal gyengébb levén, makacs ellenállást fejtett ki, s csak miután jobbszárnya német lovasság által tulszárnyálva volt, folytonos harc közt s jó rendben részint Monson, részint Mizonette s Vendresse felé vonult vissza. A néme-tek kezébe került foglyok azt mondják, hogy csu-pán Mac-Mahon előhada volt a harcban, melyet a Canrobert hadtest az út mellett követett, mely azonban a harcban nem vett részt. A veszteség kivívott csekély győzelemhez képest nagy. A fran-cziák előtt azonban elzártatott az út Danvillers és Metz felé, melyet azok ezen vonalban akartak el-érni. A porosz hadmívelti alap ez által módosítá-sokat szenved.

Metz erődítményeiről njabban a követke-zőket olvassuk:

„Metz maga, azaz a város, régi bástyafalak-kal van körülvéve, melyeket újabb időkben sokszor át-változtattak, valamint hogy lunetteket és redouteokat építettek közvetlen közelében. Azonban a város maga kitűnő vízárkai dacára sem volna képes so-káig fenntartani magát, ha az annyi nagyobb és kisebb erőd és más védművek által nem volna kü-rülvéve, melyek Metzre a tér minősége szerint majd küzelebről, majd távolabbról övedzik körül.

„Ezen nagyobb védművek mögött és között a jelen háború folyamala alatt több ideiglenes véd-mű és számos vízárok állítatott fel, melyek e hely véderejét nem kevésbé fokozzák.

„Ezen, újabb időkben készített állandó és ideiglenes védművek nélkül Metznek ma alig volna jelentősége, miután régibb várfalai oly időben épít-tettek, midőn a tűzérő nem volt oly kifejlett, e golyók nem vittek annyira, mint jelenleg. Nem le-het itt fel nem említeni, hogy Metz tulajdonképen egy Németország ellenében viselendő háboruban mindenkor fontos támpont marad, s azért is erő-dített meg annyira, hogy jelenleg egy egész had-sereget képes sánczaiba befogadni.

„Metz körüli magaslatokon levő erődök több-nyire az állandóság jellegét viselik magukon. Sánc-zainak és árkaiknak nagyszertűsége és kiterjedése, továbbá a bombamentes helyiségek, s a jó víz ár-kok, a számos sáncz-ágyú, mind arra mutat, hogy e helyek alig közelíthetők meg, s mint ilyenek a tábori sánczokkal szemben mindenkor az állandó védművek közé sorozhatók. Ez erődökben találunk kútaikat, raktárakat és bombamentes lakhelyeket; az ellenség csak rendes ostrommal veheti be eze-ket, mi mindenesetre sok időbe és nagy áldoza-tokba kerül.

„Mi itt csak a nagyobb várműveket akarjuk felemlíteni, melyek nagyrészt a fő-sánczvonalról látávoleságon kívül esnek. Minthogy a Mosel bal-partján fekvő hegyek a város felett uralkodnak, természetesen, hogy e hegyeken állanak a legnagyobb várművek; ezek közt első helyen áll a Saint-Quentin-erőd. Ez 1072 lábnyi magasan fekszik, s lába alatt vezet el a rezonvillei és mars-latorni út Verdun felé. Ezen magaslat csúcsától a megerődi-tett táborig, mely a Mosel s a vaspálya közt fekszik, vagy egy fél mérföldnyi távolság van. Ez erőd birtoklása dönti el leginkább Metz felett az uralmat.

„Észak-nyugotra ez erődöt találjuk a Plappe-ville erődöt egy 1065 lábnyi magas feensíkon, s utóbbtól kelebre a thionvillei vaspálya felé, tehát a várostól észak-nyugot felé a Mosel erődöt. Utóbbi

erőd egy a Mosel által a várostól elválasztott kül-város mellett fekszik s a várat észak-nyugot felől védi.

„Metztől északra, egy a thionvillei vaspálya-tól jobbra fekvő magaslaton, 3/4 órányi távolságban a sáncz övöl s leginkább a Mosel-völgyet védve, fekszik Saint-Cloy-erőd. Ezzel szemben a Mosel jobb partján fekszik Saint-Julien-erőd 803 lábnyi magasságban a folyam felett. Ezen erőd uralkodik a legközelebbi környék magaslatai felett. Saint-Julientől kelebre a Boulay felé vezető út mentében Saarbrücken irányában Bellecroix-erőd fekszik. Ettől dél-kelebre a Les Bottes-erőd áll, melynek falai alól jöttek aug. 14-én a csatázó felek.

„Délről ott van Quelen erődje egy 693 láb-nyi magas dombon; ez erőd uralkodik a Seille két partján levő s Metzbe vezető utak felett. Ezen-kivül ott találjuk még ugyancsak délre a Paté-ágyubázat, valamint d'Arcon-Innettet. Mindkettő a Mosel és Seille közötti terület felett uralkodik. Vé-gül ott van még a Saint-Privat-erőd, mely a Lu-neville és Nancy felé vezető út felett uralkodik. Hogy mind e várművek fontosságát a Metzbe szo-rult haderők sokasága csak szaporítja, azt, ugy hisszük, szükségtelen felemlíteni.”

UJDONSÁGOK.

× A n.-várad-kolozsvári vasút tegnap, min-den ünnepélyesség nélkül, átadott a forgalomnak. Reggel 6 órakor indult el innen az első személy-vonat, hanem az útra nagyon kevés vállalkozó akadt. Elég lesz erre nézve annyit megemlíteni, hogy az összes bevétel 60 frtot tett. A néző kö-zönség is győron volt képviselve. Az igazgató, Bottlik, rövid beszédet intézett a vasúti hivatal személyzetéhez, melyben érinté azt is, hogy a közön-ség részvételésén csodálkozik. Ennek pedig oka nem egyéb, mint hogy a megnyitási terminusok oly sokszori megváltoztatása után a közönség most a hivatalos hirdetésbe sem bízott; ezen késon ki-bocsátott hirdetmények különben is sokak előtt ért-hetlen hieroglyphik valának, mert azoknak kétha-mada oláh nyelven szolt Kolozsvár polgáraihoz. A nagy-vári vasút megérkezésekor (1/2 12 óra) az indobáz jobban megnépesedett. A mozdony fel volt zúdágózva, koszoruzva s néhány személyszá-lító szekeren kívül a toher-szekerek hosszú sora robogott utána. Kevés utas érkezett. Kezdetnek azért jó ez így. Csak hogy megértük e napot!

× A kolozsvári honvédszállóalj zászlójának felszentelési ünnepélye e hó 12-kén fog megtör-ténni a piacon. Gróf Andrassy Gyuláné, minisz-terelnöknet e hó 10-ére várják.

(—) A muzsikai conservatoriumnak a jövő vasárnap tisztújító közgyűlése lesz, melyre a rész-vényes tagok meghívatnak.

(—) A kolozsvári löversenyre, mely holnap veendi kezdetét, a vidékről számosan érkeztek vá-rosunksba, az erdélyi főurak közül is sokan berán-dultak. Valószínűleg az idén nem lesz oly gyéren látogatott a futatóhely, mint tavaly volt.

(—) A n.-várad-kolozsvári vasút megnyitá-val városunk annyira közel van hozva a főváros-hoz, hogy az ottan reggeli kiadásban megjelenő lap már estvére megérkezik és így mindig a leg-frisebb tudósításokkal szolgálhatunk olvasóinknak. Hogy ezt azonban akadály nélkül tethessük, egyut-tal felhívjuk a főpostaiszágazatát: gondoskodják estéli szolgálatról is, hogy ne kelljen a helybeli lapoknak másnap 9 utánig várni, míg a küldemé-nyeket megkapják.

× Erős Lajos humoristikus zenészi előadá-sát tegnap a Komlókerthben tartotta meg, természet-e-sen többeket vonzott oda, mint a vígadó terembe. Vasárnap fogja bucsu-előadását tartani ugyanott.

△ E lapok mult számában „Tűbben” sé-relmesnek tartják az „Érdekes tárgyalás” cím alatt ugyane lapok hirrovatában közzétett köz-leleményemet, melyben azt írtam, hogy Dr. Fischer Lajost az egyesbíró fölmentette; azt hozzák fel „Tűbben,” hogy a keresetet, mert elévült, elve-tette az egyesbíró és azok ítéletén a közön-ség nem nyugodott meg. Erre csak annyit kívánok megjegyezni: nyissák fel a büntető-perrendtartást és megtalálhatják abban, hogy végtárgyalás után lehet elmarasztaló, bizonyítékok elégtelensége miatt, vagy bizonyítékok hiánya miatt fölmentő ítéletet hozni, hanem az elvetést határozatilag mondják ki, még pedig a vizsgálat megindítása előtt. De ettől eltérve is, a miért egyszerűn „fel-mentést” írtam, legkevésbé sem állíthattam valót-lanságot, mert a példa bizonyítja, hogy Fischer úr fölmentetett. Végül újból is erősítem, hogy a kö-zönség az ítéleten megnyugodott (egyesek képez-tek kivételt), sőt itt-ott halk éljenzést is lehetett hallani. (Tudósító.)

— A kolozsvári sétatér-egylet f. hó 10-kén d. u. 4 órakor a városi község-teremben közgyű-lést tart, a melyre minden részvényes tagot tiszte-lettel meghív az id. elnökség.

— Pót-lovak az eddigi intézkedések alapján folyvást vásároltatnak. Szolgáljon az köztu-másul, ugy az is, hogy a hadsereg számára szük-séges lovak bevásárlásának megszüntetéséről vagy a százalékok engedélyezéséről szóló minden hir teljesen alaptalan. A pót-ló-sorozó bizottmány.

(—) Pál Gyula főgymnasiai tanár múlt hó 10-kén tartá esküvőjét Lőrinci Vilma úrbílggyel a gynlafejérvári székesegyházban, a derék és boldog pár számos előkelő barátai és tisztelői kíséretében. Áldás frigyükre!

— Megjelent és szerkesztőségünkhez beküldött: „A magyar keleti vasút,” írta Lukács Béla. Kolozsvárt, 1870. Demjén László bizománya.

Szerkesztői nyílt posta.

Simay János úrnak Szamosújvárt. A levelezési lapon említett cikkek maig sem érkeztek be hozzánk.

9

Beküldetett.

A delicat Revalesciére du Barry minden betegséget gyógyít, mely a gyógyszernek ellentáll, u. m. gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, takonyhártya-, lélegző-, húgyhólyag- és vesebetegséget, aranyért, vízkört, hideglázt, szédülést, vértolulást, fülzúgást, emélgést és hányást még a terhesség alatt is, húgyfeszít, bűskomorságot, sorvadást, csúzt, köszvényt, sárgaságot gyógyít. — 72,000 elismerés gyógyításokról, melyek minden gyógyszerrel dacoltak, áll rendelkezésre, melyekből kívánatra kivonatolt ingyen szolgáltatnak. Táp-lálabb a hűsnál, s úgy felnőttek mint gyermekek-nél 50-szer megtakarítja a gyógyszerek árát.

Gyógy. sz. 68.471. Prunetto (Mondovi mellétt) 1869 október 26-án.

Legújabb táviratok.

A „K. Közlöny” eredeti távsürgőnyei.

Feladatott Pesten sept. 6-án 8 ó. 30 p. d. e.

Erkezett sept. 6-án 2 ó. 15 p. d. u.

— A köztársaság Lyon, Bordeaux, Grenoble és más nagy városokban kikiáltatott. Az új miniszterium tagjai: Favre, Gambetta. A törvényhozótest feloszlatott; a senátus tagjai leköszöntek. Trochu kormányelnök a nemzeti védelem intézésére felhatalmaztatott. Proclamatiója kihirdeti a köztársaságot. A forradalom ép úgy, mint 1792-ben idegen hódítók elűzését célozza. A császárné Belgiumba érkezett. Mac Mahon seibeiben meghalt. Can-robert sebesült.

Feladatott Pesten sept. 6-kán 8. ó. — p. estve

Erkezett sept. 6-kán 10 ó. 50 p. estve.

A semleges hatalmak mediátója meghí-sult. Minghetti indítványa: Franciaország integritása mellett föllépni — visszatartatott. Mac-Mahon hadserege aug. 30-án Baumont-nál százhuszetterből állt. A francia császárnét szökésében Metternich és Nigra veszélyek kö-zött elősegíték.

Feladatott Pesten sept. 7-én 7 ó. 30 p. regg.

Erkezett sept. 7-én 11 ó. 15 p. d. e.

Gambetta köriratában így szól: a Kö-ztársaság a harcot a végsőig folytatandja. A poroszok mindinkább közelednek Páris-hoz. A szabadsápatok és mozgó nemzetőrök sietnek eléjük. Olaszország több városában a köztár-

Revalesciére csokoláde táblákban:

12 csészére 1 ft 50 kr. 24 csé. 2 ft 50 kr. 48 csé. 4 ft 50 kr. liszt alakban 12 csé. 1 ft 50. 24 csé. 2 ft 50 kr. 48 csé. 4 ft 50 kr. 120 csé. 10 ft — kr. 288 csé. 20 ft — kr. 576 csészére 36 forint.

Kapható Barry du Barry és társa által B'cs-ben, Goldschmiedgasse 8. Pesten Török-nél, Kolozs-várt Krontstättér Józsefnél, Pozsonyban Piszto-ry-nál, Debreczenben Borsos Ferencznél, és mindenütt postai utánvét mellett.

Beküldetett.

Marjulás következtében lovak tudvalevő-leg hosszabb ideig használni lánná lesznek, s ke-vésbé szorgalmas gyógyítás, vagy nem helyes sze-rek alkalmazása folytán mindig visszaeséstől fél-hetni; hogy ily esetekben is KWIZDA cs. kir.

saságot kikiáltották. Spanyolországban a köz-társaság kikiáltására készülnek. Mindkét ország-ban rendkívüli az izgatottság és fegyverkezés. Az olaszok bementek az egyházi államba. Napo-leon Kasselbe érkezett; az ifju herczeg Schweiczbán van. Eugeniát Párisban—állító-lag elfogták.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Sept. 6-án: 5% Metaliques 100 ft 55 35.

5% Nemzeti kölcsön 100 ft 6490. Kamat 65 35.

1860. Kölcsön 90 —. Bankrészevény 691. Hite-

intézet részvény 200 ft 248. —. London 10 ft st.

100 ft. 23 1/2, kr 125.75. Ezüst: 123 60. Cs. királyi

arany 5.95. Napoleondor 20 fran. 10.—2 5/10.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 77.50.

Temesi 75 —. Erdélyi 73 50. Horv.-Slavon 79.—.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

s zab. helyreépítő folyadékával gyors és ala-pos gyógyítás eszközölhető, a következő iratból láthatni:

KWIZDA FER. JÁN. gyógyszerész urnak Korneuburgban.

Kérem Önnek cs. kir. szab. helyreépítő folyadékából 12 palackot küldeni, mert azzal a jeles gyógyszerrel a következő esetben ki-tűnő eredményt eszközöltem. Egy lovam t. i. váll-marjúlással beteg volt; egy barátom tanácsára Ön-nek helyreépítő folyadékát használtam a minden palackon olvasható utasítás szerint, s lovam álla-pota napról napra annyira javult, hogy rövid időn ismét szolgálatképes lesz.

Hernals, 1870, ápril 2-kán.

Br. Wornesius Ede.

Kwizda állatgyógyászati készítményeinek áruhelyei a mai hirdetésnél elősorolva.

sz. 670. 1871.

(397)

(1—3)

(395)

(1—2)

(392)

(1—3)

Arlejtési hirdetmény.

A nagybányai m. kir. uradalom részéről közhírre tétetik, hogy a nagybányai kertületi kincstári munkások számára 1871. évi készlettel 32,400 mérő 82 $\frac{1}{2}$ bécsi súly legfeljebb 15% tiszta rozs-szal vegyített búzára, és 22,600 mérő 84 $\frac{1}{2}$ súly tengerire, úgy f. é. november és decemberi készlettel 3000 mérő 84 $\frac{1}{2}$ súly ten-gerire f. é. **september 23-án** a nagybányai m. kir. bányai-gazgatóságnál titkos ajánlatok útján árlejtés fogtartatni, — mely összevágul:

Nagybányára	16,700 mérő búza és 13,550 mérő tengeri
Kapnikra	8800 " " " 7800 " "
Sztrimbuly, Bajucz és Olálopóra	6900 " " " 4250 " "

leend szállítandó.

Kincstárral szerződve volt, és szerződéstöröknek bebizonyult vállalkozók aján-latai tekintetbe nem vehetők.

Földbirtokos urak és vállalkozni szándékozók 10% bánatpénzzel ellátott aján-lataikkal az árlejtés megelőző napon azaz szeptember 22-én déli 12 óráig leendnek elfogadhatók, és hogy azok közvetlen a nagybányai m. kir. bányai-gazgatósághoz intézendők.

A szállítási és egyéb szerződési feltételek Nagybanán, Sztrimbulyban és Kapnikon a gazdasági irodákban, úgy Szathmárt, Nagykárolyban, Déesen, Szamos-újvárt és Kolozsvárt a városi hatóságoknál betekinthe-tők.

Kerületi gazdasági hivatal által

Nagybanán 1870. augusztus 30-án.

Sz. 26. B. Gy. 1870.

(393)

(1—3)

Pályázat.

Csik-szék képviselő bizottmányának folyó év és hó 1-én tartott gyűlésében ho-zott határozata alapján ezennel pályázatot hirdetnek, a Csik-szeredában illetőleg Martonfalvában földműves iskolának is szolgáló jövő hó 15-ével megnyitandó felső népiskolában egy altanítói állomásra évi 500 ft. o. é. fizetés mellett.

A pályázni óhajtok fölbívatnak, hogy felszerelt kérelmeiket folyó évi **septem-ber hava 20-ig multhatatlanul** a Szék tisztségéhez Csik-Somlyóra annál bizo-nyosabban beküldeni siessenek, mert e határnapon túl folyamodványok nem fognak többé elfogadhatni.

Csik-Somlyón 1870. szeptember 3-án.

Mikó Antal, főkirálybíró.

Ad Nro. 292

327 1870.

(389)

(2—3)

Hirdetmény.

A kolozsmonostori r. k. iskolai alapítv. uradalom Gondnoksága részéről köz-hírre tétetik, hogy az uradalom kolozsmonostori két egymás mellett levő négy — négy kövű, egy szítás, másik egyszerű lisztelő malma, nyilvános árverés útján **f. 1870 k év sept. 13-án** a kolozsmonostori uradalmi Gondnokság irodájába reg-geli 10 órakor a többet ígérőnek 6 egymásután következő évre, az-az 1870 novemb. 1-től 1876 ki octob. utó napjáig haszonbérbe fognak adani.

Miről az illetők oly hozzáadással értesítettek, hogy magukat kellő bánat-pénzzel ellátni sziveskedjenek, addig is az árverési feltételek az uradalmi Gondnok-ság irodájában megtekinthetők.

A kolozsmonostori r. k. iskolai alap. uradalom Gondnokságától, Ko-lozs-Monostoron, sept. 1-jén 1870.

Hirdetmény.

Alólirt tudatja a n. érd. közönséggel, hogy a már megalapított nagyobb

leány-növeldeembe

még október elsőig tanítvány nőket fogadok el.

Tanfolyamok a következők:

Történet, földrajz, számtan, rajz, természettan, és irodalom,

angol és francia nyelv.

Jelentéseket viszontvárva az előadónő

Segesvárt, szeptember havában.

KÖHLER ALINA,

okmányos tanítónő.

(395)

(1—2)

Mezőgazdák és lóhirtokosok számára.

A mezőgazda az által jó gyakran zavarba, hogy házi állatai megbetegedése esetében orvos nincs kéznél s házi szerekkel sincs ellátva, a melyek tapasztalat szerint bizonyos segínyt nyújtanak. A Kwizda F. J. állatgyógyászati készítményei Korneuburgban egy választék állatgyógyászt nyújtanak, a melyeknek csaknem min-den városban raktára van, s ezek a gazdát abba a helyzetbe teszik, hogy magát próbált szerekkel elláthassa, a melyek közül megemlítjük:

a cs. kir. szab. korneuburgi marhaport lovak, szarvasmarhák, juhok számára, mely londoni, párisi, hamburgi, müncheni és bécsi érmei által van kitün-tetve, az angol királynő s a porosz király Ő Felsegeik istállóiban jó sikerrel hasz-náltatik; sok évi megpróbálás szerint igen hasznos mirigy, kolika, vértézés ellen, megjavítja a tejet s általában jó az emésztési szervek minden bajaiban.

Helyreépítő-folyadék lovaknak, egyetlen, mely a mag. cs. k. egész-ségügyi hatóság által megvizsgáltatván, Ő Felsege I. Ferencz József császár által kir. szabadalommal tüntetett ki; alkalmas külső bajknál, csúzt köszvény, marjula sok, ficzomodások, inrandulás, térd, csipő-, kereszt- válhúdság, taggyengülés, in-és izomhúdság ellen sat; körömir torha, cserepes köröm ellen s hibátlan ruganyos körömök növesének elősegítésére; — Ebladacok az ebbettség, görcs, nyavalya-törés, csúzt, köszvény és dugulás ellen. — Majorságok gyögypora, a lúdak, kacák, tyúkok sat. járványai és rendes bajai ellen; — disznószer futóúszóg ellen és étvágy hiányában. — Vérhasszer juhoknak, verhas, nadály ellen; — körömpor patarothadás, üdült patafajás és patakör ellen.

Európa határain túl is elhatott Kwizda állatgyógyászati készítményeinek jeles hire, s a készítő a new yorki, bostoni és algieri állatvéd társulatok felszólítására nagyobb mennyiségeket küldött azoknak készítményeiből, a melyek meghonosítása Amerikában most már biztosítva van.

KWIZDA állatgyógyászati készítményei valódi minőségben kaphatók: Kolozsvárt: Wolff János. Karvázy József, Csiki Imre urnaknál. Szébenben: Zóhrer Ferencz urnál. Brassóban: Hesshaime J. L. és A. urnál. Bras-sóban: Gyertyánffy és fiaj urnaknál. Segesvárt: Teutsch J. B. urnál. Sepsi-Szent-Györgyön: Benkő és Csutak urnaknál.

ÓVÁS: Csatlódások kikerülése végett kérikt Kwizda Ferencz János Helyreépítő-folyadékát, a mely egyetlen, a mely cs. kir. szabadalommal van kitüntetve más hasonló, vagy hasonló nevezettel bíró készitmé-nyekkel össze nem téveszteni. Tessék továbbá a Korneuburgi marhapornál arra figyelni, hogy csak azon pakotok valódiak, a melyek az alatt látható névnyólat mutatják vörös színben a ragjegyben.

F. J. Kwizda

PINKOVAY és SZÉKELY

divat-szövet raktára

Kolozsvárt, főtér Schütz-ház 270 szám.

Egész tisztelettel kívánjuk úgy a helybeli, mint a vidéki n. érd. t. cz. közönséggel tudatni, miszerént megérkeztek, már az őszi idényre is, nagy mennyiségben minden megkívántató legújabb divat-szöve-teink. Egyszersmind kívánjuk tudatni, hogy a legközelebbi napokban üzletünk egy egész új divatu kész

női-öltöny raktárral

lesz egybe kötve, dús választék leend: Női fekete és színes Palettok, félhoszszu felöltők, Jacettek, és minden nagyságu gyermek öltöze-kebe.

Az áruk megítélésére felhívjuk a n. érd. t. cz. közönség személyes meggyőződésit, azok olcsóságát illetve meggyőződésünk az, hogy a versenyt e piacon bár kivel is kiálljuk.

Megköszönve a nagy érd. t. cz. közönség irányunkban tanúsított eddigi szives pártfogását, azt ezutánra is kérve

(396)

(1—1)

mély tisztelettel:

Pinkovay és Székely.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár - Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Minden vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.